

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 1/15

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
національної безпеки, права та
міжнародних відносин
01 вересня 2023 р., протокол № 8

Лариса СЕРГІЄНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Юридична техніка»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 081 «Право»
освітньо-професійна програма «Право»
факультет національної безпеки, права та міжнародних відносин
кафедра права та правоохоронної діяльності

Схвалено на засіданні кафедри
права та правоохоронної діяльності
29 серпня 2023 р., протокол № 8
Завідувач кафедри

Іван ДРАГАН

Гарант освітньо-професійної
програми

Олександр ОСТРОГЛЯД

Розробник: д.ю.н., доц., професор кафедри права та правоохоронної діяльності,
Людмила АНДРУСІВ

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 2/15

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма	навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 08 «Право»	нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 081 «Право»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1	1
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 2	Освітній ступінь «магістр»	Лекції	
		32	8 год.
		Практичні	
		16	4 год.
		Лабораторні	
		0	0
		Самостійна робота	
42 год.	78 год.		
Вид контролю: екзамен			

для денної форми навчання – 53% аудиторних занять, 47% самостійної та індивідуальної роботи

для заочної форми навчання – 14% аудиторних занять, 87% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 3/15

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є вдосконалення та поглиблення знань про поняття, особливості, види юридичних документів; формування у студентів уявлення про місце юридичної техніки у правотворчій, правозастосовній та інтерпретаційній діяльності; отримання знань стосовно техніко-юридичних прийомів і засобів та навичок їх використання при роботі з юридичними документами.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- опанування найважливіших категорій та положень юридичної техніки, особливостей укладання юридичних документів з огляду на їх призначення та види;

- ознайомлення з системою ведення юридичних документів та з їх класифікаційними характеристиками;

- вироблення навичок складання юридичних документів.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 081 «Право»:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 4/15

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 081 «Право»:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. «Юридична техніка як галузь наукових знань»

Предмет і зміст науки про юридичну техніку. Система методів науки про юридичну техніку. Функції і значення юридичної техніки як галузі наукових знань. Місце теорії юридичної техніки в загальній теорії права.

Поняття та ознаки юридичної техніки. Структура юридичної техніки. Співвідношення понять «юридична техніка», «юридична тактика» і «юридична технологія». Види юридичної техніки. Загальна та галузева юридична техніка.

Стан юридичної техніки в Україні та перспективи її вдосконалення.

Тема 2. «Поняття і сутність правотворчості»

Поняття та види правотворчості. Принципи правотворчості. Стадії правотворчої діяльності. Види правотворчості. Концепція нормативно-правового акта та її значення. Поняття, зміст та необхідність правової експертизи проектів нормативно-правових актів. Види експертизи проектів нормативно-правових актів. Техніко-юридичні засоби, які використовуються в експертній діяльності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 5/15

Тема 3. «Законодавча техніка»

Поняття та значення законодавчої техніки. Принципи законодавчої діяльності. Структура законодавчої техніки. Поняття законодавчого процесу та його стадії. Поняття та суб'єкти законодавчої ініціативи. Підготовка законопроекту та реалізація права законодавчої ініціативи. Способи розробки законопроектів. Супровідні документи до законопроекту. Справа законопроекту. Попередній розгляд законопроектів та їх обговорення. Ухвалення, підписання, реєстрація та оприлюднення законів. Техніка оприлюднення нормативно-правових актів.

Принцип системності та його дотримання.

Поняття правотворчих помилок та їх види. Техніко-юридичні дефекти нормативно-правових актів. Техніко-юридичні правила щодо попередження й усунення колізій і прогалин в законодавстві.

Тема 4. «Правила формування змісту нормативно-правового акта»

Вимоги до змісту нормативно-правових актів. Основні способи і прийоми формування змісту нормативно-правових актів. Застосування правил логіки при створенні нормативно-правових актів. Відповідність нормативно-правового акта загальним принципам системи законодавства.

Порядок викладення матеріалу в нормативно-правових актах. Єдність юридичної термінології та її значення. Узгодженість різних частин правового документа. Узгодженість різних правових документів.

Зовнішня та внутрішня форма нормативно-правового акта. Правила побудови структури нормативно-правового акта. Правила структурування нормативно-правових актів: заголовок, зміст, преамбула, структурні одиниці тексту, примітки, прикінцеві положення, додатки. Структурні одиниці тексту нормативно-правових актів: частина, розділ, глава, стаття, параграф, пункт, підпункт, абзац.

Якість нормативно-правових актів. Критерії внутрішньої та зовнішньої якості. Вибір зовнішньої форми нормативно-правового акта. Реквізитні вимоги стосовно форми нормативно-правових актів: вид нормативно-правового акта, найменування нормативно-правового акта, дата прийняття нормативно-правового акта, реєстраційний номер, дата підписання, підписи уповноважених осіб.

Тема 5. «Мова нормативно-правового акта. Юридична термінологія»

Поняття мови права. Правила словесної організації нормативних висловлювань. Дотримання правил лексики, граматики й синтаксису української мови. Лінгвістична експертиза. Вимоги до стилю нормативно-правових актів.

Поняття юридичного терміна та термінології. Основні вимоги до використання юридичних термінів. Правила використання та формулювання юридичних термінів. Види юридичних термінів. Поняття, термін та дефініція як категорії юридичної техніки. Законодавчі терміни та дефініції.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 6/15

Тема 6. «Юридичні конструкції та презумпції»

Поняття та значення юридичної конструкції. Види юридичних конструкцій. Функції юридичних конструкцій. Значення юридичних конструкцій у праві. Використання юридичних конструкцій при підготовці нормативно-правових актів.

Поняття юридичної презумпції. Співвідношення юридичних презумпцій з іншими правовими припущеннями. Класифікація юридичних презумпцій. Загальноправові, міжгалузеві та галузеві презумпції. Фактичні та законодавчо закріплені презумпції. Оспорювані та незаперечні презумпції. Матеріально-правові та процесуальні презумпції. Значення юридичних презумпцій.

Тема 7. «Юридичні фікції, аксіоми, преюдиції, символи та правові застереження»

Поняття та ознаки юридичної фікції. Значення юридичних фікцій як специфічних засобів юридичної техніки. Класифікація юридичних фікцій. Використання юридичних фікцій для усунення юридичного конфлікту.

Поняття та ознаки юридичної аксіоми. Класифікація юридичних аксіом. Значення юридичних аксіом у законодавчій, правозастосовній та інтерпретаційній діяльності.

Поняття та ознаки юридичної преюдиції. Преюдиція як засіб спрощення провадження в юридичній справі. Види юридичних преюдицій. Значення юридичних преюдицій.

Змістовний модуль 2.

Тема 8. «Техніка систематизації нормативно-правових актів»

Систематизація нормативно-правових актів як різновид юридичної діяльності.

Принципи систематизації. Об'єкти, предмети та суб'єкти систематизації. Види систематизації. Поняття, ознаки та особливості кодифікації. Техніко-юридичні правила кодифікації. Поняття, ознаки та особливості консолідації. Техніко-юридичні правила консолідації. Поняття, ознаки та особливості інкорпорації. Техніко-юридичні правила інкорпорації.

Особливості систематизації рішень Конституційного Суду України. Особливості систематизації міжнародних договорів. Облік нормативно-правових актів.

Тема 9. «Правореалізаційна й правозастосовна техніка»

Поняття правореалізаційної техніки. Реалізація норм права: поняття, форми. Поняття правозастосовної техніки. Застосування норм права. Основні техніко-юридичні вимоги до правозастосовної діяльності. Техніка створення та види правореалізаційних актів. Використання техніко-юридичних засобів у процесі підготовки правореалізаційних актів. Техніка ведення договірної роботи. Договір як основний вид право реалізаційних документів. Техніко-юридичні особливості договорів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 7/15

Зміст, вимоги та структура актів правозастосування. Особливості техніко-юридичної будови актів правозастосування. Судове рішення як правозастосовний акт. Види, вимоги та структура судових актів. Специфіка створення судових рішень у цивільному, кримінальному, адміністративному та господарському провадженні.

Тема 10. «Техніка тлумачення норм права»

Тлумачення норм права: поняття та підстави. Структура діяльності щодо тлумачення норми права. З'ясування змісту правових норм. Способи тлумачення норм права. Види тлумачення норм права. Офіційне тлумачення та його види. Суб'єкти офіційного тлумачення норм права. Неофіційне тлумачення та його види. Акт тлумачення норм права (інтерпретаційний акт) та його види. Техніко-юридичні вимоги до структури та змісту актів тлумачення норм права. Прийоми і способи юридичної техніки при підготовці інтерпретаційних актів. Техніка оприлюднення актів тлумачення норм права.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль 1.								
Тема 1. «Юридична техніка як галузь наукових знань»	9	3	2	4	8	2	0	6
Тема 2. «Поняття і сутність правотворчості»	8	3	0	5	10	2	0	8
Тема 3. «Законодавча техніка»	9	3	2	4	8	0	2	6
Тема 4. «Правила формування змісту нормативно-правового акта»	9	3	2	4	10	2	0	8
Тема 5. «Мова нормативно-правового акта. Юридична термінологія»	10	4	2	4	10	0	0	10
Тема 6 «Юридичні конструкції та презумпції»	9	3	2	4	8	0	0	8
Тема 7. «Юридичні фікції, аксіоми, преюдиції, символи та правові застереження»	8	3	0	5	8	0	0	8
Разом за змістовий модуль 1	62	22	10	30	62	6	2	54
Змістовий модуль 2.								
Тема 8. «Техніка систематизації нормативно-правових актів»	10	4	2	4	8	0	0	8
Тема 9. «Правореалізаційна й правозастосовна техніка»	9	3	2	4	10	0	2	8
Тема 10. «Техніка тлумачення норм права»	9	3	2	4	10	2	0	8
Разом за змістовий модуль 2	28	10	6	12	28	2	2	24
Всього	90	32	16	42	90	8	4	78

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 8/15

5. Теми практичних занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. «Юридична техніка як галузь наукових знань»	2	0
2	Тема 2. «Поняття і сутність правотворчості»	0	0
3	Тема 3. «Законодавча техніка»	2	2
4	Тема 4. «Правила формування змісту нормативно-правового акта»	2	0
5	Тема 5. «Мова нормативно-правового акта. Юридична термінологія»	2	0
6	Тема 6 «Юридичні конструкції та презумпції»	2	0
7	Тема 7. «Юридичні фікції, аксіоми, преюдиції, символи та правові застереження»	0	0
8	Тема 8. «Техніка систематизації нормативно-правових актів»	2	0
9	Тема 9. «Правореалізаційна й правозастосовна техніка»	2	2
10	Тема 10. «Техніка тлумачення норм права»	2	0
Всього		16	4

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1 «Юридична техніка як галузь наукових знань».

1. Види юридичної техніки.
2. Техніка створення індивідуально-правових актів.
3. Р. Ієринг як засновник науки «Юридичної техніки».

Тема 2 «Поняття і сутність правотворчості».

1. Правотворчість народу та форми її реалізації.
2. Правова експертиза нормативно-правових актів.
3. Правила структурування нормативно-правового акта.

Тема 3 «Законодавча техніка».

1. Способи розробки законопроектів. Супровідні документи до законопроекту. Справа законопроекту.
2. Співвідношення законодавчої техніки та законодавчої технології.
3. Структура законодавчої техніки.
4. Техніка оприлюднення нормативно-правових актів.
5. Засоби оприлюднення нормативно-правових актів.
6. Електронне оприлюднення нормативно-правових актів.

Тема 4. «Правила формування змісту нормативно-правового акта»

1. Правила побудови структури нормативно-правового акта.
2. Вимоги щодо реквізитів нормативно-правових актів.
3. Правила структурування норми права та її розміщення у статті нормативно-правового акта.
4. Принцип системності та його дотримання при внесенні змін до нормативно-правових актів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1 Арк 9/15	

Тема 5. «Мова нормативно- правового акта. Юридична термінологія»

1. Стиль нормативно-правових актів.
2. Філологічна експертиза нормативно-правових актів.
3. Використання багатозначних слів, іноземної юридичної термінології та оціночних понять.
4. Законодавча термінологія: проблеми єдності.

Тема 6. «Юридичні конструкції та презумпції»

1. Характеристика презумпції невинуватості, батьківства, знання закону.
2. Способи використання презумпцій при формуванні нормативно-правового припису.
3. Юридичні конструкції у цивільному праві.
4. Юридичні конструкції у кримінальному праві.

Тема 7. «Юридичні фікції, аксіоми, преюдиції, символи та правові застереження»

1. Поняття й суть преюдицій.
2. Характеристика преюдицій, що містяться у національному законодавстві.
3. Правові символи та їх потреба для правового регулювання.
4. Правове застереження як засіб юридичної техніки.
5. Правові застереження у конституційному праві.

Тема 8. «Техніка систематизації нормативно-правових актів»

1. Особливості систематизації рішень Конституційного Суду України.
2. Особливості систематизації міжнародних договорів.
3. Облік нормативно-правових актів.

Тема 9. «Правореалізаційна й правозастосовна техніка»

1. Види судових рішень та вимоги до їх змісту.
2. Вимоги до актів застосування норм у адміністративному провадженні.
3. Вимоги до актів застосування норм у цивільному провадженні.
4. Вимоги до актів застосування норм у кримінальному провадженні.

Тема 10. «Техніка тлумачення норм права»

1. Техніко-юридичні вимоги до актів тлумачення норм права.
2. Значення офіційного тлумачення норм права.
3. З'ясування змісту норм іноземного законодавства.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студентів з юридичної техніки включає:

- нотування вивченої додаткової літератури, складання бібліографічних описів тощо;
- написання рефератів та їх захист на практичних заняттях;
- написання есе за визначеною тематикою;
- складання термінологічних словників тощо.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10/15

8. Методи навчання

У процесі викладання даного предмету використовуються:

а) методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (пояснення, інструктаж, розповідь, лекція; ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження, вправи, практичні і дослідні роботи);

б) методи стимулювання навчальної діяльності (навчальна дискусія, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента);

в) методи контролю і самоконтролю у навчанні (усний, письмовий, тестовий, графічний, самоконтроль і самооцінка).

9. Методи контролю

Контроль складається з поточного контролю виконання студентами самостійної роботи, модульного контролю, контролю виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль виконання самостійної роботи здійснюється шляхом усного опитування під час практичних занять, міні-колоквіумів, ділових ігор, перевірки домашнього завдання, тестування.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T8	T9	T10	100
10	10	10	10	10	10	
T4	T5	T6				
10	10	10				
T7						
10						

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11/15

11. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 №254 к/96-ВР. Редакція від 21.02.19, №2680-VIII
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №435-IV. Редакція від 21.10.2019 №2597-VIII
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII- Редакція від 16.08.2020, підстава - [738-IX](#)
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 ВВР, 1984 додаток до №51, редакція від 20.10.2019 №166-IX
5. Кодекс законів про працю України від 10.12.71 ВВР, 1971 додаток до № 50. Редакція від 25.09.19 № 113-IX
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 ВВР, 2001, № 25-26. Редакція від 18.10.2019, № 140-IX
7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. Редакція від 13.08.2020, підстава - [817-IX](#)
8. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р.- Редакція від 16.08.2020, підстава - [815-IX](#), [816-IX](#)
9. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IУ- Редакція від 13.08.2020, підстава - [768-IX](#)
10. Закон України «Про державну таємницю» від 21.01.1994 р. № 3855-XII [Електронний ресурс]. Редакція від 15.08.2020, підстава - [808-IX](#)
11. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР Редакція від 04.07.2020, підстава - 681-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94>
12. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. № 393/96- Редакція від 01.01.2020, підстава - [198-IX](#) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>
13. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-XII [Електронний ресурс].- Редакція від 16.07.2020, підстава - [692-IX](#)
14. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р. №422/96-ВР- Редакція від 20.03.2020, підстава - [524-IX](#)
15. Закон України «Про національний архівний фонд і архівні установи» від 24.12.1993 р. № 3814-XII -Редакція від 13.02.2020, підстава - [440-IX](#)
16. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. № 3425-X- Редакція від 08.08.2020, підстава - [775-IX](#)

Основна література

17. Андрусів Л. М. Техніко-юридичні та методологічні засади оприлюднення нормативно-правових актів : монографія. Київ – Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2020. 444 с.
18. Манько Д. Г. Юридична техніка й технології : курс лекцій / Манько

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12/15

Денис Григорович ; Міжнар. гуманітар. ун-т, Каф. теорії та історії держави і права. - Херсон : Грінь Д. С. , 2014. - 191 с. 34

19. Процесуальна документація: навч. посібник / П. М. Павлик, Ж. В. Удовенко, Т. М. Кілічава, Л. М. Райх. - 3-тє вид., переробл. та доповн. станом на 1 серп. 2010 р. - К. : Центр учб. л-ри, 2010. - 560 с.

20. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки, роз'яснення : процес. док. слідчого, прокурора, адвоката, слідчого судді, суду / [В. В. Городовенко та ін.] ; за заг. ред. проф. М. А. Погорецького та О. П. Кучинської ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Нац. шк. суддів України. - Київ: Юрінком Інтер, 2015. - 545 с.

21. Процесуальні документи у цивільних справах : теорія, методика, практика : науково-практичний посібник / ред. С. Я. Фурса - К. : Правова єдність, 2011. - 895 с.

22. Процесуальні та договірні документи у практиці роботи /С. О. Теньков, О. В. Богатиренко, О. С. Головатенко [та ін.]. - К.: Професіонал, 2012. - 512 с.

23. Шутак І. Д. Юридична техніка [Текст] : курс лекцій / Ілля Шутак; Івано-Франків. ун-т права ім. короля Данила Галицького, Лаб. акад. дослідж. прав. регулювання та юрид. техніки. - Івано-Франківськ; Дрогобич : Коло, 2015. - 226 с.

24. Юридична техніка : навч. посіб. / Шутак Ілля Дмитрович, Онищук Ігор Ігорович; Івано-Франків. ун-т права ім. короля Данила Галицького, Лаб. акад. дослідж. прав. регулювання та юрид. техніки. - Івано-Франківськ : 2013. - 495 с.

25. Юридична техніка в схемах і таблицях. Шутак І.Д., Онищук І.І., Легін (Андрусів) Л.М. Дрогобич. Коло. 2016. 232 с.

Допоміжна література

26. Легін Л. М. (Андрусів Л.М.) Теоретико-правові засади системи нормативно-правових актів. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 4. С. 128-131.

27. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів як стадія правотворчості. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 3. С. 3-5.

28. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів у Польській Республіці. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2018. Т ХХІ. С. 5-13.

29. Андрусів Л. М. Теоретико-правова модель оприлюднення нормативно-правових актів. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2019. Т ХХV. С. 5-11.

30. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України. Актуальні проблеми держави і права. 2019. № 84. С. 3-9.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13/15

31. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила. 2019. № 8 (20). С. 8-14.
32. Андрусів Л. М. Особливості та проблемні аспекти оприлюднення законів України. Прикарпатський юридичний вісник. 2019. № 4. С. 3-7.
33. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів: досвід Сполучених Штатів Америки та Великої Британії. Південноукраїнський правничий часопис. 2019. № 4. С. 3-7.
34. Андрусів Л. М. Офіційне оприлюднення нормативно-правових актів: поняття і форми. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Юридичні науки. 2020. № 1. С. 1-6.
35. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів: досвід Великого Герцогства Люксембург та Королівства Бельгії. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 1. С. 143-147.
36. Андрусів Л. М. Засоби оприлюднення нормативно-правових актів. Право і суспільство. 2020. № 1. С. 3-8.
37. Андрусів Л. М. Техніко-юридичні правила оприлюднення нормативно-правових актів Президента України. Приватне та публічне право. 2020. № 1. С. 3-7.
38. Andrusiv L. The Experience of the Publication of Normative Legal Acts in the Republic of France and the Federal Republic of Germany. Recht der Osteuropäischen Staaten. 2018. № 4. С. 16-20.
39. Andrusiv L. Normative legal acts electronic promulgation. Visegrad journal on human rights. 2019. № 2. С. 7-12.
40. Андрусів Л. М. Принципи й способи оприлюднення нормативно-правових актів. Scientific Journal Virtus. 2019. № 36. С. 211-214.
41. Андрусів Л. М. Стан правового забезпечення оприлюднення законів в Україні. Jurnalul Juridic National: teorie si practica. 2019. № 2. С. 5-8.
42. Акти місцевих державних адміністрацій. (Зразки документів) : інформ.-довід. посіб. / С В. Циц. - Хмельницький : [б. в.], 2009. - 168 с.
43. Балтаджи П. Юридична техніка правозастосовних актів: теоретичний аспект // Південноукраїнський правничий часопис. - 2006. - № 2. - С. 68-70.
44. Беяневич О. А. Процесуальні аспекти укладання мирової угоди в господарському суді // Вісник господарського судочинства. - 2007. - № 2. - С. 133-139.
45. Бойко Г. І. Юридична конструкція як засіб юридичної техніки // Актуальні проблеми держави і права. - 2014. - Вип. 73. - С. 190-198.
46. Дутко А. О. Класифікація юридичних конструкцій як засобів законотворчої техніки // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Юридичні науки. - 2014. - № 810. - С. 75-80.
47. Зразки процесуальних документів (досудове розслідування) : наук.-практ. посіб. / [О. І. Перепелиця та ін.] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Ін-т підгот. юрид. кадрів для Служби безпеки України. - Харків : Право, 2015. - 631 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 14/15

48. Киця О. С. Методологічна основа дослідження юридичної техніки актів судового тлумачення // Право і суспільство. - 2014. - № 3. - С. 22-29.
49. Косович В. М. Оціночні поняття як засіб юридичної техніки: - Л. : Тріада-плюс, 2010. - 211 с.
50. Красницька А. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування : посібник. - 2-ге вид., доповн. і переробл. - К. : Парламентське вид-во, 2006. - 537 с. 36
51. Красницька А. Правила-вимоги юридичної техніки щодо процесуальних актів кримінального судочинства // Юриспруденція: теорія і практика. - 2009. - № 1. - С. 7-13.
52. Красницька А. Правозастосовні помилки у текстах процесуальних актів кримінального судочинства // Судова апеляція. - 2009. - № 1. - С. 28-33.
53. Красницька А. Удосконалення мови процесуальних актів кримінального судочинства // Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи : зб. матеріалів наук.-практ. конф. - К., 2006. - С. 79-82.
54. Красницька А. Юридична техніка пам'яток права періоду княжої влади: (на матеріалі договору Русі із Візантією 911 року та Короткої редакції «Руської Правди») // Юриспруденція: теорія і практика. - 2010. - № 8.- С.7-13.
55. Красницька А. Юридична техніка процесуальних актів кримінального судочинства // Науковий вісник НАВСУ. - № 2.- 2003. - С. 120-128.
56. Лебеденко В. І. Юридична техніка: поняття, призначення, методологічні засади застосування [Електронний ресурс] // Інформація і право. - 2014. - № 2. - С. 52-56.
57. Легін Л. М. (Андрусів Л.М.) Законодавчий процес в Україні: теоретико-правове дослідження : монографія / Людмила Михайлівна Легін ; Лаб. акад. дослідж. прав. регулювання та юрид. техніки. - Івано-Франківськ ; Дрогобич : Коло, 2015. - 132 с.
58. Легка О. Юридична техніка законодавчих та правозастосовних актів // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2012. - № 1. - С. 101-107.
59. Мічурін Є. О. Техніка складання договорів : науково-практичний посібник. Серія «Практика і закон». - Харків : Юрsvіт, 2011. - 536 с.
60. Онищук І.І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах : монографія / Онищук Ігор Ігорович ; Івано-Франків. ун-т права ім. Короля Данила Галицького, Лаб. акад. дослідж. прав. регулювання та юрид. техніки. - Івано-Франківськ : Лаб. акад. дослідж. прав. регулювання та юрид.техніки, 2014. - 225 с. 37
61. Онищук І. Юридична техніка конструювання норми права // Вісник Національної академії прокуратури України. - 2013. - №2. С.39-44.
62. Перунова О.М. Процесуальні акти-документи з цивільних справ : монографія; Харк. нац. автомоб.-дор. ун-т. - Х. : ХНАДУ, 2013. - 203 с.
63. Пильгун Н. В., Смітюх А.С. Перспективи вдосконалення юридичної техніки в Україні // Юридичний вісник. Повітряне і космічне

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06- 05.01/081.00.1/М/ ОКЗ-2023
	Екземпляр № 1	Арк 15/15

право. - 2014. - № 1. - С. 42-46.

64. Письмові процесуальні документи досудового розслідування податкових злочинів: практикум : навч. посіб. / Г. Л. Чигрина [та ін.] ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь : Вид-во НУДПСУ, 2016. – 557 с.

65. Пригара Л. Юридична техніка: поняття, структура, ознаки / Л. Пригара // Часопис Київського університету права. - 2004. - № 2. - С. 2631.

66. Чернолуцький Р. В. Роль юридичної техніки в законопроектній діяльності [Електронний ресурс] // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. - 2014. - Вип. 7. - С. 118-129. - Режим доступу: Шпр://пбу.юу.іа/нЖН/Утгїі_рг_2014_7_16

67. Шутак І. Юридична техніка як сфера наукових знань і навчальна дисципліна // Вісник Національної академії правових наук України. - 2013. - № 3. - С. 81-86.

68. Шутак І. Концептуальні міркування щодо впровадження навчальної дисципліни «Юридична техніка» // Вісник Національної академії правових наук України. - 2015. - № 4. - С. 21-28.

69. Шутак І. Юридична техніка міжнародного права: (загальнотеоретичний аспект) // Вісник Національної академії прокуратури України. - 2011. - № 2. - С. 87-92.

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://portal.rada.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. <http://www.ccu.gov.ua> – офіційний сайт Конституційного Суду України.

3. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.

4. <http://www.ombudsman.kiev.ua> – офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України.

5. <http://www.president.gov.ua/> – офіційне інтернет-представництво Президента України.